

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ І СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

**СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ
В РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЯХ**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
20 ЛИСТОПАДА 2020 РОКУ**

ХАРКІВ – 2020

УДК 37.015.31:316.42
ББК 74.60
С91

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 7 від 19.11.2020 р.).

Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків, 20 листопада 2020 р. / за ред. М.П. Васильєвої. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2020. 125 с.

Збірка містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої сучасним проблемам професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі, реаліям і тенденціям розвитку професійної діяльності фахівців соціальних інституцій з вирішення актуальних проблем соціальної роботи.

Матеріали представляють інтерес для науковців і практиків у галузі соціальної і соціально-педагогічної діяльності, науковців-початківців (здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів спеціальності «Соціальна робота») й практиків – фахівців соціальних інституцій.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди, 2020.
© Кафедра соціальної роботи і соціальної
педагогіки, 2020.
© Васильєва М.П., 2020.

Куряча С.В. АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ ПРОФІЛАКТИКИ БУЛІНГУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	115
Ларіна Е.Р. НАПРЯМКИ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ В СЛУЖБІ ЗАЙНЯТОСТІ.....	116
Літвиненко Ю.С. АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	116
Попова В.В. АНАЛІЗ ДОСВІДУ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕЗАДАПТАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ У СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗАКЛАДАХ.....	117
Сех М.І. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ З ЧИСЛА ВПО.....	118
Тепляк А.М. АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ В ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ.....	119
Шерстньова М.С. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З РЕАБІЛІТАЦІЇ НАРКОЗАЛЕЖНОЇ МОЛОДІ.....	120
Відомості про авторів.....	122

Ларіна Е.Р.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

НАПРЯМКИ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ В СЛУЖБІ ЗАЙНЯТОСТІ

Сучасні особливості ринку праці України гостро потребують професійно мобільних людей, які здатні успішно й ефективно знаходити й реалізувати себе у суспільстві. Необхідність підготовки та перепідготовки до професійного самовизначення задекларована в Законі України «Про зайнятість населення». У положенні про Державну службу зайнятості підкреслюється, що система профорієнтаційної роботи повинна бути спрямована на реалізацію здатності до праці особи, виявлення її здібностей, інтересів, можливостей та інших чинників, що впливають на вибір професії або на зміну трудової діяльності.

У роботах О.Безпалько, С.Кобзар, І.Мачуської, Г. Омельченко, Н.Полько, С.Чистякової професійна орієнтація розглядається як цілісна система, яка складається з взаємозв'язаних компонентів, об'єднаних спільністю цілей і єдністю управління: професійна освіта, професійна інформація, професійна активізація, професійна психодіагностика, професійна консультація, професійний відбір, професійна адаптація і професійне виховання. Ці напрями реалізуються і в Державній службі зайнятості (службі).

Послуги з профорієнтації в Державній службі зайнятості надаються всім соціальним групам та віковим категоріям осіб, які звернулись до служби, та роботодавцям щодо профвідбору кадрів на їх замовлення.

Для оптимізації профорієнтаційної роботи в службі створюються такі передумови розвитку професійної орієнтації: спрямованість системи професійної орієнтації населення, зокрема молоді, яка навчається, на поточні та перспективні потреби ринку праці; посилення зв'язків між підприємствами, установами, організаціями та навчальними закладами щодо проведення профорієнтації; проведення системної профорієнтації учнів випускних класів загальноосвітніх навчальних закладів на вибір професій, затребуваних на ринку праці України; модернізація форм роботи з різними категоріями населення, застосування сучасних інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій у професійній орієнтації.

Також в службі проводяться спільні профорієнтаційні, інформаційні заходи з представниками органів влади, освіти, центрів соціальних служб для молоді, роботодавців, органів пробації, об'єднаних територіальних громад, громадських організацій, благодійних фондів, волонтерських ініціатив. Основними суб'єктами впливу профорієнтаційної роботи є: інваліди, учасники АТО, учнівська молодь та їх батьки, випускники професійно-технічних та закладів вищої освіти, мешканці ОТГ.

Таким чином, створена система профорієнтації дозволяє підвищити конкурентоспроможність населення відповідно до потреб ринку праці. До подальших розробок відносимо розробку профорієнтаційної технології відповідно до віку і проблем населення.

Літвиненко Ю.С.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Останнім часом усе більше здобувачів загальної середньої освіти проявляють девіантну поведінку. За даними статистики Державної судової адміністрації України у 2017 р. у судах першої інстанції перебувало на розгляді 6 408 кримінальних проваджень

щодо 7976 неповнолітніх осіб, серед них засуджених за крадіжку - 1927, у сфері обігу наркотичних засобів чи психотропних речовин - 94, за тяжкі злочини - 1564 особи. Дослідники (О Змановська, Ю. Кленберг В. Силенков, М. Стурова, та ін.) наводять багато причин, що зумовлюють прояву неповнолітніми девіантної поведінки та призводять до появи все нових її видів (кібербулінг, хеппіслепінг тощо), тому особливо важливим є необхідність аналізу вітчизняного та закордонного досвіду вирішення означеної проблеми.

Проблема девіантної поведінки має міждисциплінарний характер, а вивченню різних її аспектів присвячено праці багатьох вітчизняних (О. Безпалько, І. Зверева, В. Оржеховська та ін.) та зарубіжних (А. Басс, Р. Даймонд, Г. Кеплан, К. Роджерс та ін.) науковців. Аналіз праць вищезазначених авторів показав, що на сучасному етапі розвитку суспільства існують: 1) вітчизняні усталені підходи до профілактики девіантної поведінки у закладах загальної середньої освіти (пропаганда здорового способу життя; залучення учнів до активної діяльності за інтересами; проведення постійної діагностики проблеми; надання допомоги неповнолітнім, які виявились у несприятливих умовах життя і виховання; організація самовиховання підлітків; 2) закордонні ідеї та підходи до профілактики девіантної поведінки учнів (Німецький досвід трирівневої організації профілактики відхилень у поведінці школярів; два підходи до роботи соціального педагога з девіантними підлітками (роботу соціальних педагогів у складі навчального закладу або об'єднання у спеціальні служби соціального забезпечення освіти) з досвіду Великої Британії; створення соціальних превентивних закладів у Франції).

На основі аналізу та узагальнення вітчизняного та закордонного досвіду нами розроблено комплексну програму соціально-педагогічної діяльності у ЗЗСО, яка передбачає роботу за такими напрямками: надання допомоги неповнолітнім, які виявились у несприятливих умовах життя і виховання; проведення постійної діагностики і профілактичних заходів; надання психологічної допомоги та активне залучення неповнолітніх до шкільної/позашкільної діяльності; активна взаємодія з батьками.

Перспективним напрямом подальших досліджень є розробка методичного забезпечення для здійснення професійної підготовки майбутніх фахівців до правового виховання та підвищення рівня соціальної компетентності неповнолітніх з питань відповідальної поведінки дітей та молоді та надання їм соціально-педагогічної допомоги.

Попова В.В.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

АНАЛІЗ ДОСВІДУ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕЗАДАПТАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ У СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗАКЛАДАХ

В Україні згідно з офіційними даними на 2019 рік 103000 дітей залишилися без батьків, біля 30000 виховуються в закладах інтернатного типу державної форми власності: дитячі будинки, школи-інтернати тощо. Аналіз результатів статистичних досліджень засвідчив, що найбільший відсоток дошкільників, що позбавлені батьківського піклування перебуває саме у спеціалізованих закладах, що зумовлює потребу у здійсненні профілактики дезадаптації дошкільників у цих соціальних інституціях.

Аналіз наукових праць з проблеми профілактики дезадаптації дітей засвідчив, що дослідженими є такі її аспекти: питання наступності у вихованні, навчанні та соціалізації дітей старшого дошкільного віку (Б. Ананьєв, Л. Виготський, В. Колесникова, С. Русова, Є. Тихеева та ін.); особливості профілактики дезадаптації особистості в умовах закладу освіти (О. Єжова, Л. Кальченко, Л. Міщик та ін.); особливості попередження ранньої шкільної дезадаптації (Ф. Мавлеткулова, О. Максимова, М. Тіхонова та О. Чурюмова).